M168

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo bibliotekа

LKA

Mintis

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 148
KETVIRTADIENIS
1946 M. RUGPIŪČIO MĖN. 22 D.
I METAI

Ginčai įkyrėjo — pasigendama darbo

Londonas. Paryžiaus taikos konferencijai Italija įteikė savo pro memoria dėl taikos sutarties projekto įžangos nevykusio suredagavimo. Mat, joje pasakyta, jog Italija kariavusi ir prieš tuos sąjunginin-kus, kurie nei jai, nei ji jiems karo visai nebuvo paskelbę. Prašoma nepamiršti peržiūrint sutarties projektą tai ištaisyti ir atkreipti dėmesį, jog Italija buvusi pirmoji ašies valstybė, sudariusi su sąjungininkis paliaubas, pati pašalinusi fašistinį režimą ir ne tik paskelbusi karą kitiems ašies partneriams, bet ir kariavusi prieš juos sąjungininkų eilėse.

Rikiavimo komisijoje Vyšinskis užprotestavo prieš pastangas iš anksto nustatyti darbotvarkę, nes, girdi, nė pats Dievas negalįs numatyti, ką rytoj veiks — užtenką kalbų ir tuščių planavimų, reikią imtis konkretaus darbo.

Čekoslovakija sutarties su Vengrija politinėje komisijoje pasiūlė rezervuotis teisę išmesti iš savo teritorijos 200.000 vengrų ir už tai gauti 17.260 kv. km Vengrijos teritorijos.

DEMOKRATIŠKI PATARIMAI

Londonas. Britų vyriausybė įteikė Lenkijos laikinei vyriausybei notą dėl numatytų spalio mėn. rinkimų laisvės laidavimo. Notoje reikalajama visoms demokratinėms ir antifašistinėms partijoms sudaryti vienodas rinkimines salygas ir išlaisvinti jų narius nuo baimės būti suimtiems už opozicinius nusistatymus laikinės vyriausybės atžvilgiu. Britų atstovas Varšuvoje esąs konstantavęs daug grubių prasilenkimų su demokratiniais rinkimų laisvės principais neseniai įvykdyto tautos atsiklausimo metu. Tąsyk prieš atsiklausimą buvę suimti žymūs skaičiai opozicinių partijų narių, kariai buvę verčiami balsuoti viešai, vadinasi, duoti vyriausybės norimus atsakymus. Be to, balsai beveik visur buvę skaičiuojami tam tikslui skirtų tarnautojų, net policijos, ir nepalankūs rezultatai buvę dirbtiniu būdu padaromi palankūs. Kad to būtų išvengta, ateityje patariama balsams skaičiuoti sudaryti komisijas iš visų partijų ir nesusipratimų atveju numatyti taip pat iš visų partijų sudarytas aiškinamąsias. Belieka palaukti, kiek šitais patarimais Lenkijos vyriausybė norės ar galės pasinaudoti. Notos nuorašai pasiūsti JAV ir TSRS.

ATMETA JUGOSLAVŲ PRIEKAIŠTUS

Londonas. Britų Vidužemio jūros karinių pajėgų vadas gen. Morganas paneigė Jugoslavijos kaltinimus britų kariuomenei dėl įvykusio britų kontroliuojamoje Venecijos Julijos teritorijoje susišaudymo tarp Jugoslavų ir britų dalinių. Esą, ne britai įlindo Jugoslavijon, bet juguslavai britams patikėton sritin. Taigi, negali būti nė kalbos, kas pirmas atidarė ugnį, ir priekaištas, kad amerikiečių sargybinis pirmas paleidęs ugnį, visai atpuoląs.

DANIJOS ŪKIO PERTEKLIAI Į VOKIETIJĄ

Londonas. Pasak pranešimo iš Kopenhagos pagal anglų danų sutartį į britų valdomą zoną Vokietijoje bus atgabenta iš Danijos 10.000 to šaldytos mėsos ir 40.000 galvijų.

JAV nota dėl Dardanelų

Vašingtonas. JAV įteikė TSRS notą dėl sovietų reikalavimo Turkijai pakeisti Dardanelų klausimu Montreux susitarimą. Notoje pasisakoma, kad: pirma, JAV esančios priešingos Dardanelų gynybos pavedimui sovietams ir turkams bendrai; antra, JAV nesutinka Dardanelų valdymą pavesti tik Juodosios jūros valstybėms; trečia, JAV nori, kad Dardanelų klausimo išsprendimas neprieštarautu JT principams; ketvirta, JAV sutinka dalyvauti Montreux sutarties peržiūrėjimo konferencijoje.

IR BRITANIJA RUOŠIA NOTĄ

Londonas. Diplomatiniai korespondentai praneša: Britanijos vyriausybė ruošia notą Tarybų s-gai dėl Dardanelų klausimo. Ji būsianti pateikta Britanijos užsienio reikalų ministeriui Bevinui Paryžiuje, kad perduotą adresatui.

SOCIALDEMOKRATŲ VADOVYBĖS PAGEIDAVIMAI

Naujasis SPD (Vokietijos socialdemokratų partijos) pirmininkas Franzas Neumannas kvietė visus socialdemokratus sovietų zonoje ateinančiuose savivaldybių rinkimuose atiduoti (mesti į urnas) aiškiai negaliojančias balsavimo korteles, nes SPD tų rinkimų nepripažįstanti laisvais ir demokratiškais. Jis apeliavo į Berlyno komendantūrą, prašydamas panaikinti miesto sektorių sienas ūkinių interesų dėliai. SPD ir SED susivienijimo nebus dėl ideologinių skirtumų partijų programose. Bet bendradarbiavimas galįs buti ir įmanomas.

Jis prikišo SED ir kitoms leistoms partijoms, kad jos lig šiol visai nepasipriešinusios demokratiškais pagrindais nedemokratiškoms priemonėms sovietų zonoje. Paskum Neumannas pareikalavo, kad būtų paleisti politiniai kaliniai, kurie kenčia už savo socialdemokratinius įsitikinimus sovietų zonoje, ir kad būtų išvaduoti nuo savijautos, jog tebegyvena po tokiu pat smurtu, kaip ir 3. reiche.

Konferencijoje taip pat buvo iškeltas vokiečių jaunuolių dingimas sovietų zonoje. Pirmininkas perskaitė raštą, kurį vienas SED narys (iš Saksonijos) siuntė Grotewohliui. Jis turįs įrodymų, kad praėjusiais metais sovietų saugumas suiminėjo 15—18 metų jaunuolius. Be to, buvo paminėtas dokumentas, kuriame dėstomas jaunuolių buvo rugpiūčio 3 d. svarstomas SED partijos susirinkime, kuriame dalyvavo ir Berlyno socialinės vadybos nariai.

Sąjudis dėl dingusio amerikiečių lėktuvo

IEŠKO DINGUSIO LĖKTUVO

Belgradas. Jugoslavijos vyriausybė įsakė pradėti ieškoti dingusio amerikiečių transportinio lėktuvo, kuris buvo apšaudytas pakelyje iš Vienos į Udinę. Tame pat maršrute prieš kurį laiką Jugoslavijos naikintuvų buvo pultas dar vienas amerikiečių lėktuvas.

. . . PAGALIAU PASAKĖ VISĄ TEISYBĘ

Belgradas. Jugoslavijos vyriausybė rugpiūčio 20 d. įteikė notą JAV ambasadoriui Belgrade dėl amerikiečių transportinio lėktuvo žuvimo, kurio nuo pirmadienio buvo pasigesta ties Jugoslavijos siena. Notoje sakoma: Amerikiečių lėktuvas perskrido vieną Jugoslavijos pajūrio vietovę. Jugoslavijos lakūnai reikalavo amerikiečių lėktuvą nusileisti. Kadangi jis neklausė geruoju, tai buvo verčiamas nusileisti, o besileisdamas užsidegė ir nukrito. Vyriausybė pareiškė apgailestavimą dėl ryšium su tuo žuvusių lakūnų. Bet atsakingos esančios amerikiečių įstaigos, kurios esančios įspėtos vengti tokių teritorijos perskridimų, o taip pat lėktuvo įgula, kuri nepaklausiusi įsakymo nusileisti.

BRITAI PERĖMĖ GELEŽIES PRAMONĘ

Berlynas. Vokiečių geležies ir plieno pramonę britų okupacinėje zonoje perėmė karinė valdžia. Šį faktą sąjungininkų kontrolės taryboje paskelbė Britanijos okupacinių pajėgų viršininkas Sir Shoultonas Douglasas. Šios priemonės imtasi norint kalbamąją pramonę pakreipti taikos meto reikmės link. Administracija ir personalas dirbs britų priežiūroje.

DUONOS RACIONAVIMO PRANCŪZIJA NEPANAIKINS

Paryžius. Prancūzijos vyriausybė nutarė duonos racionavimą palikti ir normų nekeisti, nors derlius šiais metais būtų ir geras. Kas liks nuo gyventojų aprūpinimo, būsią atiduota maisto nepriteklių kenčiantiems kraštams

Dardanelių klausimas

Yra keturios valstybės, kurių rubežiai nuskęsta į Juodosios jūros vandenis: Tarybų Sąjunga, Turkija, Bulgarija ir Rumunija.

Vienintėlis jūrų kelias, kuris eina iš Juodosios jūros per Bosforo sąsiaurį į Marmoro jūrą ir toliau per Dardanelų sąsiaurį į Egėjaus jūrą, yra Turkijos teritorijoje ir priklauso jos suverenumui. Abu sąsiauriai yra gana siauri, o krantai, ypač Dardanelų, yra statūs ir kalnuoti, todėl yra patogūs įruošti karinėms bazėms. Kadangi sąsiaurių vandenys yra suvereninė Turkijos teritorija, tai pastarioji jau nuo seno turi daug rūpesčių dėl tų sąsiaurių susisiekimo kontrolės. Ypač karo metu Turkija yra atsakominga, kad nepatektų į sąsiaurius svetimi karo laivai ir kad nepažeistų jos neutralumo.

Sąsiaurių kelių klausimui spręsti po pirmojo pasaulinio karo Tautų Sąjungoje buvo sudaryta speciali komisija. Tai komisijai pirmininkavo Turkija. Pagal Montreaux susitarimą, įvykusį 1923 m., Turkijai buvo pavesta neribota sąsiaurių kontrolė. Tada Turkija pasižadėjo leisti Dardanelų-Bosforo sąsiauriais plaukti Tarybų Sąjungos, Rumunijos ir Bulgarijos laivams. Prekybos laivai gali plaukti tiek taikos, tiek ir karo metu. Tuo tarpu karo laivai visai negali plaukti karo metu, o taikos metu jiems daroma tam tikrų suvaržymų. Kitaip Turkijai būtų sunku išlaikyti neutralumą ir išvengti neįsivėlus į karinius konfliktus.

1936 m. Montreaux sutartis buvo papildyta ta prasme, kad čia suminėtos vastybės kas penkmetį gali patiekti Turkijai savo pasiūlijimus dėl tos sutarties papildymų ar pakeitimų.

Šiuo vandens keliu labiausiai užinteresuota yra Tarybų Sąjunga. Jau nuo pat Petro Didžiojo laikų rusai veržiasi ir nė kaip negali išsiveržti per šiuos sąsiaurius. Ypatingai šio paskutiniojo karo metu iškilo didelė Dardanelų strateginė reikšmė. Kaip žinoma, šio karo metu amerikiečiai dideliais kiekiais tiekė sovietams maistą ir karo medžiagas. Tiekimai ėjo per Murmanską, per Vladivostoką ir iš Persijos įlankos per Iraną. Bet visi šie keliai buvo tuo nepatogūs, kad sovietai čia neturėjo tinkamo geležinkelių susisiekimo. Patogiausias būtų buvęs kelias per Dardanelus, bet dėl kieto Turkijos laikymosi šis kelias sąjungininkams buvo neprieinamas. Nors vokiečiai, būdami Italijoje ir Graikijoje, turėjo pilną Vidužemio jūros kontrolę, bet dėl stokos karo laivų ta kontrolė nebuvo efektinga. Jei sąjungininkų karo laivai per Gibraltarą praplaukdavo iki Maltos, dar labiau jie būtų praplaukę per Suesą iki Juodosios jūros, jei tam nebūtų kliudžiusi Turkija. Nežiūrint sąjungininkų spaudimo, Turkija visą laiką buvo neutrali ir jį visai nebuvo linkusi prisidėti prie to, kad Tarybų Sąjungai būtų teikiama bet kokia parama. Kaip visi kiti sovietų kaimynai, taip ir Turkija mielai būtų prisidėjusi prie antisovietinio bloko, nors ir vokiečių pusėje stoti nenorėjo. Priešingai sąjungininkų nusistatymui, Turkija visą laiką tiekė pagal sudarytą prekybos sutartį, Vokietijai didelius kiekius chromo žaliavų. Šis mineralas yra reikalingas šarvuočių plokštėms sukietinti. Nežiūrint sąjungininkų spaudimo, Turkija visą laiką laikėsi neutraliai ir tiktai 1944 m. rugpiūčio 2 d. nutraukė diplomatinius santykius su Vokietija, bet karo jai nepaskelbė.

Už tat, kai pasibaigė karas, sovietai tuojau nepašykštėjo savo neapykantos Turkijai. Jie atsisakė pratęsti galiojimą draugingumo ir nepuolimo sutarties, sudarytos su Turkija. Tuojau po to jie pareikalavo grąžinti Karso Ardahano, Artvino ir Oltio sritis, kurias dabar skaito per jėga atplėštas nuo Tarybų Sąjungos, pagal Brest-Litovsko taikos sutartį 1918 m. kovo 3 d. Be to, šių metų vasario mėnesyje sovietų laikraščiai ir Maskvos radijo jau nebepasitenkino Dardanelais ir čia nurodytomis sritimis, bet dar reikalavo sovietams Vano, Bifliso ir Erzerumo sričių.

Ir štai dabar, kada rugpiūčio 10 d. būtų pasibaigęs terminas įteikti Montreaux sutarties pakeitimo pasiūlijimus, rugpiūčio 9 d. sovietų pasiuntinys Ankaroje įteikė Turkijai notą ir reikalauja tos sutarties revizijos. Įdomiausia yra tas, kad savo notoje sovietai reikalauja praplaukimo laisvės sovietų, rumunų ir bulgarų karo laivams tiek taikos, tiek ir karo metu, o kitų valstybių karo laivams Dardaneliai turi likti uždaryti. Be to, jie siūlosi Turkijai padėti Dardanelus ginti. Tas reiškia, kad sovietai Dardaneliuose nori turėti savo bazes.

Atrodo, kad šio klausimo sprendimas žymiai priklausys nuo to, kaip į tai žiūrės JAV ir Anglija. Pasirodo, kad sovietai šį klausimą jau kėlė ir Potsdamo konferencijoje ir yra gavę Trumano bei Churchillio patikinimų dėl sąsiaurių laisvės. Ypač JAV yra šalininkai visų jūros ir upių kelių laisvės. Todėl nėra abejonės, kad Amerika to savo nusistatymo laikysis ir toliau. Įdomu bus žinoti dabartinį Anglijos nusistatymą šiuo klausimu, nes anglai mato, kad per Dardanelus vyksta sovietų veržimasis į Viduržemio jūrą.

Vl. Bs.

Stp. Vykintas.

Tautinis solidarumas

Tautos stiprybė yra ne jos didumas, ne jos materialiniai turtai, bet jos dvasios didybė. Juo tauta dvasiškai pajėgesnė, galingesnė, juo ji lengviau išlaiko didžiausias priespaudas, persekiojimus, naikinimus. O ta didybė glūdi tautos narių vienybėje, solidarume, bendram pasiryžime išsilaikyti, saugoti ne tik savo, bet ir kiekvieno tautiečio gyvybę, sveikatą, fizinę ir dvasinę esmę.

Mūsų tauta, geografiškai, geopolitiškai, stovėdama ant tokio pavojingo ir karų užkliudomo kelio, nuolat svetimųjų paliečiama, persiokiojama, naikinama. Mus ilgus amžius persekiojo kryžiuočiai, rusai, mes gyvenome okupaciją po okupacijos, vergiją po vergijos, nuolatinius sukilimus, trėmimus ir žudymus. Šis karas mūsų ramią, taikingą ir geros valios tautą palietė taip pat žiauriai: daugelis kariavusių tautų žmonėmis taip nenukentėjo kaip Lietuva.

Dėl mūsų tautos naikinimų mes daugiausia kaltiname svetimuosius, nors ir labai dažnai esame kalti mes patys. Ar svetimieji žinojo, kas iš lietuvių buvo savanoris, kovotojas dėl Nepriklausomybės, „liaudies priešas". Daugelis mūsiškių iš neapykantos vienas antram, iš pavydo, keršto nuėjo pas svetimuosius informuoti, kas ką dirbo, kas kur ką pasakė, kas buvo svetimiesiems priešingas. Vokiečių okupacijos metu jau buvo mažiau skundų, pranešimų okupantams iš savųjų, tačiau daugiausia tie, kurie buvo savo sąžinę pardavę per pirmąjį laikotarpį, jie dabar buvo priversti toliau judošišką darbą dirbti. Yra nuolatinių piktos valios žmonių, kurie tuo tik ir gyvena, kad galėtų kitam savo tautiečiui įkąsti, pakenkti, jį svetimiesiems įskųsti, lyg nuo to jam būtų geriau. Jų sąžinės jau yra taip išdresiruotos, kad jie savo brolį parduos, savo idėjos draugą įskųs, nekalbant apie priešus, kuriems naikinti leistinos visos priemonės. Tai yra degeneravęsis tautos elementas, kartais pasiekes aukštų vietų, dedąsis labai idėjiškas, labai idealistiškas, o dirbąs kurmišką, knisikų darbą. Jie visur įžiūri savo rivalį, savo būsimą priešą, kuriam sunaikinti nesigaili žemiausių melo ir skundų priemonių.

Nereikia ir aiškinti, kad dar tebesame ir nežinia, kiek ilgai dar būsime tolimų svetimų rankų persokiojami, nemėgstami, tiriami, sijojami. Jei mūsų negali priešas morališkai sunaikinti, jis griebiasi fiziškai. Jis siekia, kad mes neturėtume globos, neturėtume teisių, atsidurtume vergų vietoj, palūžtume ir kapituliuotume. Jis planingai naikina ir naikins bet kur atsidūrusį lietuvį. Jis panaudos mūsų draugus,jis panaudos mus pačius, kad galų gale visiškai susinaikintume. Tai David Rousset „Kacetininko pasauly" gražiai psichologiškai pavaizduota lagerių, privilegijų, duonos, pilvo, gyvybės išlaikymo psichologija. Vienam suteiksi privilegiją geriau pavalgyti, ilgiau išsilaikyti, kad jis muštų, kankintų, naikintų kitus. Žmonės dar labai panašūs į plėšriuosius gyvulius, bado ištiktus, kurie ėda vienas kitą, o galop ir patys save po truputį suėda. Šitą psichologiją išnaudoja kiekvienas, kuriam tik reikalinga tautų ar žmonių grupių sunaikinimo politika. Ir mes juntame, kad mums ateina labai sunkios, likiminės tautos egzistencijos ir valstybės pagrindinio elemento-žmogaus išlaikymo dienos. Nuo jų priklausys mūsų rytdiena, ar mes dar kelsimės, kaip tauta, ar žūsime ir patys prie to žuvimo prisidėdami.

Šiandien mums ateina žinios ne tik iš Amerikos, Švedijos, bet ir iš gretimų stovyklų, kad lietuviai piaunasi tarp savęs, skundžia vienas antrą, kiek galėdami kenkia saviesiems, atima maistą, įkiša į kalėjimą, kad tik jam būtų geriau. Tai yra skaudi ir tragiška būklė, dėl kurios širdis plyšta jautriam lietuviui, nes jis poetiška intuicija nujaučia tautos išsinaikinimo tragizmą. Kas dar šiandien nesupranta, kad kiekvienas lietuvis, koks jis bebūtų, yra didelė brangeny-

(nukelta į 4 p.)

HERMANN HESSE (2)

Leidimas gyventi

Savo butą radau dalinai lėktuvų sviedinių sudaužytą, bet dar jame galėjau miegoti. Žinoma, buvo šalta ir nepatogu, šiukšlės ant grindų ir drėgni grybai ant sienų man nepatiko ir aš greit išėjau pasivaikščioti.

Aš perėjau keletą miesto gatvių, kurios buvo smarkiai pasikeitusios. Jos buvo be gyvybės. Aš dar netoli tebuvau nuėjęs, kai prie manęs priėjo vyras su skardiniu numeriu prie skrybelės ir paklausė, ką aš čia veikiu. Atsakiau, kad einu pasivaikščioti. Jis: Ar turi Tamsta leidimą? Aš jo nesupratau, mudu pasikeitėm žodžiais, ir jis pareikalavo, kad aš sekčiau paskui jį iki artimiausios įstaigos.

Mes įėjom į viena gatvę, kur visi namai buvo apkabinėti baltom iškabom, ant kurių galėjau perskaityti įstaigų pavadinimus su numeriais ir raidėmis.

„Civiliai be užsiėmimo" perskaičiau vieną iškabą ir numerį 2487 B 4. Ten mes įėjom. Čia buvo įprastos įstaigos patalpos, laukiamieji ir koridoriai, kurie atsidavė popieriumi, drėgnais drabužiais ir įstaigos oru. Po kelių klausimų buvau pasiųstas į kambarį 72 d ir ten apklausinėjamas.

Valdininkas stovėjo prieš mane ir stebėjo. „Ar Jūs negalit stovėti ramiai?", paklausė jis griežtai. Aš atsakiau: „Ne", jis paklausė: „Kodėl ne?" — „Aš niekada to nesimokiau", atsakiau nedrąsiai.

„Vadinas, Jūs buvot suimtas bevaikščiojąs be leidimo. Ar prisipažįstat?

„Taip", atsakiau, „tikrai taip. Aš to nežinojau. Matote, aš gana ilgai sirgau . . .

Jis numojo ranka. „Jūs nubaudžiamas draudimu tris dienas apsiauti batus. Nusimaukit savo batus!"

Aš nusimoviau batus.

„Žmogau!" sušuko nusigandęs valdininkas, „juk Jūs nešiojat odinius batus! Iš kur juos gavot? Argi Jūs visai iš proto išsikraustėt?"

„Gal aš protiškai ir ne visai normalus — aš pats negaliu apie tai spręsti. Batus aš kažkada anksčiau buvau pirkęs".

„Bet ar Jūs nežinot, kad oda nešioti bet kokiam pavidale civiliniams asmenims griežtai uždrausta? Jūsų batai liks čia, jie nusavinami. O dabar parodykit galų gale savo dokumentus!"

Viešpatie, juk aš jų neturėjau.

„Man per du metus nieko panašaus dar nepasitaikė", sudejavo valdininkas ir pašaukė policininką. „Nugabenkit šį žmogų į istaigą Nr. 194, aštuntą kambarį!"

Basą pervarė mane per keletą gatvių, paskui mes vėl įėjome į vieną įstaigą: ėjom koridoriais, kvėpavom popieriu ir beviltiškumo kvapu persunktą orą, paskui mane įstūme į kitą kambarį ir vėl tardė kitas valdininkas. Šis buvo uniformuotas. „Jūs užtiktas gatvėj be dokumentų ir turėsit sumokėti du tūkstančius guldenų pabaudos. Aš tuoj parašysiu kvitą".

„Dovanokit", tariau bailiai, „bet tiek daug aš su savim neturiu. Ar Jūs vietoj piniginės bausmės negalėtumėt manęs kuriam laikui uždaryti?"

Jis skaudžiai nusijuokė.

„Uždaryti? Kaip Jūs tą sau įsivaizduojat, meldžiamasis? Ar Jūs manot, kad mums bus labai malonu Jūs maitinti? Ne, mano nielas, jei Jūs negalit sumokėti šios menkos bausmės, Jūsų laukia didžiausia bausmė. As turiu Jūs nubausti provizoriniu Jūsų gyventi leidimo atėmimu. Prašau parodyti savo leidimą gyventi!"

Aš jo neturėjau.

Valdininkas nė žodžio nebegalėjo ištarti iš nustebimo. Jis pasikvietė du kolegas, ilgai su jais šnibždėjosi, rodė į mane ir visi trys žiūrėjo į mane baimingai ir baisiausiai stebėdamiesi. Paskui jis liepė mane, kol mano reikalas bus išaiškintas, uždaryti į šaltąją.

Ten sėdėjo ir stovėjo daugybė žmonių, o prie durų buvo karinė sargyba. Aš tuoj pastebėjau, kad buvau geriausiai iš visų apsirengęs, nors ir buvau basas. Išreikšdami man pagarbą, kiti man davė atsisėsti ir tuoj prie manęs priėjo mažas, bailus žmogelis, atsargiai pasilenkė prie mano ausies ir pašnibždėjo: „Aš turiu Jums pasakišką pasiūlijimą. Namie aš turiu cukrinį runkelį! Jis sveria beveik tris kilogramus. Jūs galit jį gauti. Ką Jūs siūlot už jį?"

Jis prikišo savo ausį prie mano burnos, ir aš pašnibždėjau: „Geriau Jūs pats pasakyt. Kiek Jūs norit?"

Tyliai šnibštelėjo jis man ausin: „Tegu bus šimtas penkiolika guldenų".

Aš papurčiau galvą ir paskendau mintyse.

Pamačiau, kad perilgai buvau išnykęs. Buvo sunku vėl įsigyventi. Daug būčiau mokėjęs už porą batų ir kojines, nes mano basos kojos, turėjusios eiti šlapiom gatvėm, baisiai šalo. Bet kambary visi buvo basi. Po kelių valandų mane išvedė. Atvedė į įstaigą Nr. 285, kambarį Nr. 19 f. Sargybinis šį kartą liko kartu ir atsistojo tarp manęs ir valdininko, kurs atrodė esąs labai didelis valdininkas.

„Jūsų padėtis labai bloga", pradėjo jis. „Jūs gyvenat šiame mieste visai be leidimo gyventi. Jums turėtų būti žinoma, kad už tai grėsia sunkiausios bausmės!

Aš nusilenkiau.

„Dovanokit", tariau, „aš turiu į Jus vieną vienintėlį prašymą. Aš visai aiškiai matau, kad nesu priaugęs šiai padėčiai ir ji man turi vis sunkėti. Ar negalėtumėt nuteisti mane mirti? Aš už tai būčiau labai dėkingas!"

(bus daugiau)

A. Žižniauskaitė

Praeina valandos . . .

p. p. Agl . . . kams

Praeina valandos kaip vario varpo dūžiai
ir krinta virpančiais lašais tamson nakties.
Ten klaupiasi gyvenimas palūžęs
ant kryžkelių tarp dabarties ir praeities.

Kaip seno dainiaus užmiršta baladė
jo šauksmas tarp bedugnių nuaidės —
kur jojo kelias į tamsybę vedą,
be palaimos, be saulės, be vilties.

Ten nežinia klaiki, ten nėra laiko
ir valandos neturi galo nei pradžios,
o aš žinau, kur veda jojo žingsniai
klaidūs,
paklydę svetimuos keliuos.

Praeina valandos kaip vario varpo
dūžiai
ir krinta tarp bedugnių amžinų.
Pagalbos šaukiasi gyvenimai palūžę
Ant kryžkelių ir vieškelių plačių.

Anglų srities Liet. skautų vadų stovykla

Išeivijoje įsisteigusios Lietuvių Skautų Sąjungos vadovybės iniciatyva Horneburge, netoli Stadės, buvo suorganizuota pirmoji anglų srities lietuvių vadų stovykla, užtrukusi nuo liepos mėn 25 ligi rugpiūčio mėn 8 d. Šios stovyklos tikslas buvo teoriškai ir praktiškai supažindinti skautų vadus su jiems reikalingais dalykais. Lektoriais - instuktoriais buvo visa eilė žinovų, jų tarpe vyr. sktn. dr. V. Čepas, didelis skautų bičiulis Gen. T. Daukantas, sktn. Krauzas ir kt.

Stovykla buvo įsikūrusi Horneburgo Našlaičių Namų patalpose. Danų skautininko, dabar Unrroje dirbančio vyr. gerovės karininko pareigose Poul Knoth rūpesčiu stovyklai buvo duota atskiras didelis dviaukštis namas, kuriame stovykla visai gerai įsikūrė. Stovyklą maistu aprūpino Unrra team 235, ypač šios Unrros direktorius Hamilton lietuvių skautų vadams parodė daug simpatijų ir paramos. Stovyklai daug padėjo ir pats Horneburgo Našlaičių Namų viršininkas ltn. Jurgis Račys ir tarpininkas tarp Unrros ir stovyklos vyr. skiltn. Mikalauskas. Sioje tat aplinkoje ir šių asmenų globojama įsikūrė pirmoji lietuvių skautų vadų anglų srityje stovykla, pavadinta „Aušros" vardu, kurios vadovas buvo anglų srities vadeiva sktn. Vl.Pauža, o jo pavaduotojas „Aušros" tunto tuntininkas sktn. Alf. Samušis. Visi stovyklaujantieji skautų vadai sudarė vieną draugovę, kurion įėjo šios skiltys: 1. Briedžiai, 2. Lapinai, 3. Arai ir 4. Vėžliai (ši skiltis sudaryta grynai iš jūros skautų). Sioje draugovėje susibūrė visi 46 stovyklaujantieji skautų vadai iš šių vietovių: Liubeko, Hamburgo, Neu Miunsterio, Seedorfo, Wolterdingeno, Hanoverio, Gross Hesepe, Tolko, Oldenburgo ir kt.

Stovyklos atidarymo metu ir per pirmąjį laužą dalyvavę svečiai iš Unrros pasakė lietuviams daug šiltų žodžių, džiaugdamiesi lietuvių skautų vadų pradedamu darbu. Toliau kasdieną nuo pat ankstaus ryto ligi vėlyvo vakaro (kėlimasis 6,30 val., vėliau 7 val., tyla 23.00 val.) stovyklos dalyviai būdavo smarkiai užimti įvairiai: tai teoriniais pašnekesiais, tai praktiniais darbais. Būdavo, kad net nakties metu taip pat tekdavo keltis ir lietui lyjant kurti laužą arba su įvairiais nuotykiais dalyvauti naktinėje iškiloje. Nors, palyginti, buvo neilgas laikas, bet stovyklos dalyviai čia įgijo daug jiems jų darbe reikalingų ir naudingų teorinių žinių ir patyrimo. Stovykla praėjo labai draugingoje, tikrai skautiškoje nuotaikoje. Pilnas gražaus jumoro, jaunatviškas skautų vadų gyvenimas šioje stovykloje atsispindėjo jų sieniniame laikraštėlyje „Liepsnos" ir F. Ramonio gražiai meniniai apipavidalintuose skautiškų ir mūsų tautinių ženklų pavaizdavimuose, esančiuose tiek stovyklos name, tiek aikštėse.

(nukelta į 4 p.)

Anglų . . .

(atkelta iš 3 p.)

Išėjus numatytąją programą, įvyko iškilmingas stovyklos uždarymas, dalyvaujant daugeliui kviestinių svečių. Priešais namą, kuriame buvo stovykla, vėliavos aikštėje išsirikiavus stovyklautojams ir skautams svečiams (iš Seedorfo ir Horneburgo), stovyklos dalyviams buvo įteikta pažymėjimai apie teorinių skautiškų pašnekesių išklausymą ir skautui vadui reikalingos praktikos atlikimą. Prisiminimui visiems stovyklos dalyviams buvo išdalintos užrašų knygelės su atitinkamu įrašu viršelyje. Po kalbos, susirinkusiems pasakytos skautų vadų stovyklos globėjo danų skautininko Poul Knoth, kuris iškėlė lietuvių skautų sugebėjimą pavyzdingai tvarkytis, ruoštis savo pareigoms, ir pasidžiaugė gera stovyklos sėkme, įvyko iškilmingas vėliavos nuleidimas. Tolimesnė stovyklos uždarymo šventės programa vyko miestelio kinoteatro salėje, kur iš Seedorfo atvykęs „Aušrinės" choras, diriguojamas Mykolo Liuberskio ir tos stovyklos gyventojas dainininkas Stašys, akompanuojant Valiui Dvarionui, padainavo visą eilę lietuvių liaudies ir lietuvių bei pasaulinės muzikos kūrėjų dainų. Koncerto programoje dviem pasirodymais dalyvavo ir 4 poros iš Seedorfo lietuvių stovyklos p. Cilvinaitės vedamų lietuvių tautinių šokių grupės. („Kubilas" ir „Kalvelis" pašokti visai be priekaištų, o antrieji du šokiai: „Klumpakojis" ir „Lenciūgėlis" — svetimtaučių, nežinančių, o kartais net ir pirmą sykį šiuos šokius mačiusių, šabloniškai nuploti, lietuvių žiūrovų tarpe susilaukė didelio nustebimo. Šiuose dviejuose šokiuose buvo tik vienintelis lietuviškas motyvas-tautiniai rūbai, gi patys šokiai esmėje lietuvio charakteriui svetimi: pirmasis (Klumpakojis) rodė vieną estišką šokį, o antrasis „Lenciūgėlis) virto daugiau galūnių — kojų ir rankų gimnastika — „meniška mankšta").

Bet vis dėlto bendras koncerto įspūdis buvo geras, nes koncertą užbaigė mišrus, galingas „Aušrinės" choras skautams ir jų svečiams suteikdamas didelio džiaugsmo. Programai pasibaigus, visi koncerte dalyvavę svečiai buvo pakviesti prie paskutinio „Aušros" stovyklos laužo. Čia, prie laužo žiburių, visiems jį ratu apstojus, buvo pasakyta daug gražių minčių pirmąją skautų vadų stovyklą baigusiems skautų vadams, buvo palinkėta sėkmės jų tolimesniame darbe. Gražią laužo programą šiek tiek sutrukdė draudžiamas vaikščioti laikas.

Šią stovyklą baigusiems skautų, vadams, kaip girdėti, netruktus bus suruoštos dar dvi stovyklos.

S. Narkėliūnaitė.

Tautinis solidarumas

(atkelta iš 2 p.)

bė, pats didžiausias turtas, yra apjakelis, tautinis renegatas, piktesnis už atvirą priešą, nes kanda iš pasalų ir slaptai.

L. Dovydėnas vaizdingai nupiešė mūsų pykčius dėl gaidžio, mūsų pavydą, kerštą, intrigas dėl niekniekių. Jis paskutiniam savo kūriny „Pabėgėlis Rapsiukas" gyvulėlių lūpomis šaukia: tegyvuoja bičiulystė, kad pasauly iš visų gėrybių ir vertybių yra didžiausia vertybė bičiulystė. Kai piktas šuva Bolsius naikina gyvulėlius, tai ir lapė atsisėda šalia žebenkštės, vilkas žaidžia su stirniuku, visi išvien kovoja prieš savo naikintojus. Tautos gyvybės išlaikymas šiandien iš mūsų reikalauja, kad gyventume didžiausio solidarumo, bičiulystės, vieningumo, meilės dvasioje. Nevertas bus lietuvio vardo, kuris bandys kenkti iš žemo pavydo, keršto, politinio egoizmo ar savęs geresnio išsilaikymo sąskaita kitam broliui lietuviui. Kas dar turi galutinai nesuniekėjusią sąžinę, teatbunda tuo momentu, kada tautai, bendruomenei reikalingas didžiausias solidarumas, didžiausia, nuoširdžiausia bičiulystė ir bendras tikslas ne tik išlaikyti, bet ir perteikti būsimoms kartoms fizinę ir moralinę tautos stiprybę. Tauta tebus gyva tiek ir stipri tol, kol jos nariai nebus morališkai sugedę ir suniekšėję, kad naikintų vienas antrą, tiek susmulkėję, kad pro savo egoizmą nebematytų didžiausio pavojaus tautos išnaikinimo. Tik tautinis solidarumas, vieningumas, nuoširdus intymumas, gera širdis, gera valia, pagalbingumas ir pasiaukojimas savajai tautai ir bendruomenei teišgelbės nuo pražūties. Šioje likimingoje kovoje išryškės asmenybės ir grašininkai, tikrieji lietuviai ir šiaudadūšiai, tikrieji žmonės ir smulkūs niekšeliai, idealistai ir „naudininkai". Sauksmas į sąžinę nepagelbės, nes pirmiausia pačiam reikia turėti švarią sąžinę, kad su šypsena galėtum mirti tardamas: nei vienam lietuviui nepakenkiau, nei vienas lietuvis dėl mano kaltės nemirė.

APIE PRAGYVENIMĄ JUNGTINĖSE VALSTYBĖSE

Neseniai gavome iš JAV laišką, kurio ištrauką dedame, kaip šiandienykščio Amerikoj uždarbio ir pragyvenimo iliustracija.

„Aš per savaitę dirbu 40 valandų, už valandą gaudamas po 1 dol. 7 centus. Galėčiau ir daugiau uždirbti: reikėtų kitą darbą pasirinkti. Tuo būdu per savaitę susidaro 42 dol. 80 centus. Gyvais pinigais mums nemoka, išmokama čekiais. Iš tų 42 dol. 80 c. valstybei mokesčių atskaitoma 5 dol. 40 c. Tiek atskaito viengungiams. Mažiau turi mokėti vedę ir vaikų turį. Be to, dar atskaito 1 proc. senatvei pensijai ir 1 proc. bedarbių fondui. Taigi, kaip matai, dar išlaiko 2 proc., t. y., 86 c. Šie 2 proc. nepražūva. Kai pasensi, tai gausi šiokią tokią pensiją, o jei fabrikas iš darbo atleidžia, tai turi teisę gauti po 22 dol. per 52 savaites. Tuo būdu iš 42 dol. 80 c. atskaito 6 dol. 26 c., o lieka 36 dol. 54 c. Butui ir maistui išleidžiu 10 dol. savaitei. Drabužių ir apavo kainos tokios. Geras vyriškas kostiumas kainuoja nuo 30 iki 50 dol. Yra, žinoma, pigesnių ir brangesnių. Žieminis paltas — 50 dol., skrybėlė — nuo 3 dol. 50 c. iki 12 dol. 50 c. — vyriški batukai — nuo 4 dol. iki 15 dol. arba 18 dol., pusiau šilkinės vyr. kojinės — 35 c. Alaus stiklas kainuja 10 c., o degtinės bonka apie 4 dol. 80 c. Sviesto svarui reikia mokėti 70 c., o mėsai sunku ir kainą nustatyti, nes jos visokiausios esti. Bilietas į kino seansą kaštuoja nuo 30 c. iki 1,80 dol.. 1.80 dol. riekia mokėti į geriausią kino teatrą New Jorke ir tai tam tikru laiku. Tur būt, jau užteks palyginimų pavaizduoti kaip Amerikoj gyvena vidutinis žmogus. Žinoma, kiekviena šeima turi 4—5 kambarius, radiją, elektrinį lygintuvą bei laikrodį, telefoną; labai dažnas sau laiko automobilį ir kita."

ANGLAI TEIKIA PARAMĄ, VOKIEČIAI MATO APIPLĖŠIMĄ

Londonas. Darbiečių partijos organas „Daily Herald" tikisi, jog partijos delegacijos vykimas Vokietijon padėsiąs britams suprasti vokiečius, o vokiečiams - britus. Vienas kitų nepažinimas esanti svarbiausia nesusipratimų priežastis. Norint Europą atstatyti, reikia pirma atstatyti Vokietiją, o tai neįmanoma be gero vienas kito supratimo. Tas supratimas nebūtų būtinas, jeigu Europa galėtų atsistatyti be Didžiosios Britanijos pagalbos, bet tai esą neįmanoma. Gi Britanija taip pat negali gyventi, turėdama pašonėje griuvėsius. Europa reikalinga Britanijai, Britanija - Europai. Europos centre, Vokietijoje, sklinda gandai apie tariamą, Britanijos norą apiplėšti Vokietiją. Jie turi būti išsklaidyti, supažindinant vokiečius su esama tikrove ir Britanijos pastangomis, pridedant iš savo kišenės Vokietijos išmaitinimui ir atstatymui garantuoti. Vokiečiams turi būti išaiškinta, jog dėl esamų sunkumų ne Britanija, bet Hitleris kaltas.

NAUJA LINKMĖ UNRROS VEIKLOJE

Londonas. Unrros vyr. direktorius La Guardia pareiškė: Pabėgėlių ir tremtinių globos reikalu darbo programa pakeičiama, norint įgalinti nušviesti būvį tų kraštu, iš kurių tremtiniai yra kilę. Pačiu didžiuoju uždaviniu Unrra dabar laiko saitų užmezgimą su kraštais, iš kurių tie pabėgeliai yra daugiausia kilę, pirmiausia su Lenkija ir Jugoslavija.

Anglijos karo ministerija praneša, jog DP globėjas Vokietijoje gen. Sir Morganas dėl numatomo Unrros pertvarkymo nebesąs savo vietoje būtinas ir todėl pasitraukė. Atšauktas iš pareigų jis grįšiąs į Karo ministeriją Londone.

La Guradia iš Berlyno, kur dalyvavo vyriausios Vokietijos kontrolės komisijos posėdyje, išvyko Varšuvon.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausd nai Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).